

Preussen mer än flöjtspel

CARL JOHAN LJUNGBERGS krönika om Preussen i senaste numret av Svensk Tidskrift missar faktiskt nästan helt kärnfrågorna i detta lands historiska roll. Det kan beror på att han försöker greppa ett alldeles för omfattande ämne på alltför få rader. Men i grunden beror problemet på att författaren undviker frågan om varför Preussen och dess specifika mix av kännetecken (kvardröjande militarism, autokrati, officersväld och junkerklass) påverkade Europas utveckling under närmare 80 avgörande år, från 1870 till 1945. Med andra ord, den fråga som praktiskt taget alla andra forskare i ämnet funnit intressant. Det är märkligt och förvånande.

Det är förvisso mycket snack om tiden före 1870, men det blir märkligt när man inte försöker placera in Preussens roll i tillblivelsen och framförallt utvecklingen av det andra kejsardömet. Istället laborerar Ljungberg bara med tiden före denna period, med 1700-talet, med diverse monarkers förtjänster och drag och drar således vittgående slutsatser utifrån en ganska medioker bild av de preussiska idealens betydelse för det moderna Europas historia.

Författaren har också avstått från att sondera det preussiska arvets betydelse för

tiden efter 1945. Tysklands två halvbor intog trots allt helt motsatta positioner i frågan: BRD förkastade helt Preussen medan DDR fördömde samtidigt som man ogenerat anammade stora delar av konceptet, ned till den berömda paradmarschen. Detta ägnas inte heller något utrymme. Trist kan tyckas, eftersom det är återföreningen som i sig möjliggjort ett 300-års jubileum som för 10 år sedan varit helt otänkbart.

Mindre tonvikt på flöjtspel i Sans-Souci och mer på stöveltramp på Unter den Linden hade således inte skadat.

Tobias Billström är politisk redaktör på Nordvästra Skånes Tidningar.

Man kan inte alltid söka svaret på allting. Jag ville med mitt inlägg apropå det preussiska 300-årsminnet något enklare, nämligen påminna om att en i dag vanlig syn på det tidiga Preussen och vad detta stod för i flera hänseenden kan ifrågasättas. Den tyska regimen 1933–45 hade enligt min bedömning väsentligen andra inspirationskällor.

Carl Johan Ljungberg

Staffan Stollar 1970

citerat:

Diktatur -75

”En kär och högt aktad vän”.
Olof Palme om Castro vid besök på Kuba 1975

Diktatur -83

”Såväl Sovjetunionen som länderna i Östeuropa har genomfört en snabb industrialisering och har en hög bruttonationalprodukt. Det finns åtskilligt att invända mot systemet i dessa länder, men de bevisar ovedersägligen att kapitalismen inte har monopol på att skapa materiellt välstånd.”
Ingvar Carlsson i ”Vad är socialdemokrati?” (1983)

Diktatur -84

De värsta, otäckaste diktaturerna i dagens värld är kapitalistiska.
Olof Palme, Hänt i Veckan 1984-03-05

Diktatur -86

Han är en av de största i nutidshistorien. Någon har sagt att han är för stor för sin ö. Castro ser allt i ett mycket långt perspektiv, han är encyklopedist och har närmast en renässansfurstes drag.”
Pierre Schori i SDS 1986-07-20

Diktatur -96

”För mig är det oerhört slående vad politisk stabilitet betyder för ekonomisk utveckling när man ser det kinesiska exemplet.”
Göran Persson tal i Peking 1996-10-04

Diktatur -01

En livlig, påläst och öppen man.
Göran Persson om Kim Jong Il i Aftonbladet 2001-05-03